

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 87/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2005 v senáte prerokoval sťažnosť P. H. - H., S., zastúpeného advokátom JUDr. J. B., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 105/04 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. H. - H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 105/04 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 105/04 konal bez zbytočných prietáhov.

3. P. H. - H. p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný P. H. - H. uhradiť trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. B., P., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

P. H. - H., S. (ďalej len „sťažovateľ“), v sťažnosti doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 9. marca 2005 namietal, že postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 105/04 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Ústavný súd uznesením z 23. marca 2005 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol:

„Ako navrhovateľ som dňa 12. 3. 2002 podal na Okresný súd Košice II. (ďalej len „porušovateľ“) žalobu o zaplatenie 475.000,- Sk s prísl. Táto žaloba bola Okresným súdom Košice II. založená do spisu vedeného pod číslom 32 Cb 105/2004. (...)

Spolu s návrhom na vydanie platobného rozkazu som požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. O tejto žiadosti súd rozhodol až dňa 23. 9. 2003 (t. j. po 18 mesiacoch).

Dňa 29. 10. 2003 súd vo veci vydal platobný rozkaz, ktorý bol zrušený uznesením z 27. 2. 2004 pre nemožnosť jeho doručenia žalovanému.

Dňa 14. 9. 2004 som prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal návrh na vydanie predbežného opatrenia, a zároveň som žiadal o vytýčenie pojednávania vo veci, z dôvodu, že sa v predmetnej veci doposiaľ nepojednávalo.

Predbežné opatrenie som podal z dôvodu, že porušovateľ svojou nečinnosťou ohrozuje vykonateľnosť rozhodnutia vo veci samej, a taktiež z dôvodu, že v danej veci je spolu s príslušenstvom k dnešnému dňu žalovaný povinný uhradiť žalobcovi sumu vo výške cca 1.000.000,- Sk. Návrh na vydanie predbežného opatrenia bol uznesením zo dňa 14. 10. 2004 zamietnutý. Od vydania tohto uznesenia porušovateľ vo veci nekoná. (...)

Domnievam sa, že vyššie označené konanie na Okresnom súde Košice II. je v rozpore s účelom ústavou zaručeného práva na konanie bez zbytočných prieťahov, nakoľko ani po uplynutí neúmerne dlhej doby, súd vo veci nielen právoplatne nerozhodol a neodstránil právnu neistotu sťažovateľa, ale v spornej veci nevytýčil napriek mojej žiadosti pojednávanie. Navyiac mám za to, že k všetkým doterajším úkonom som porušovateľa „donútil“ svojimi podaniami. Mám pochybnosť, či by v opačnom prípade súd vo veci vôbec konal. O alibizme porušovateľa svedčí aj to, že k návrhu na vydanie predbežného opatrenia zo dňa 14. 9. 2004, ktorý som adresoval k spis. zn. I Rob 584/2002 priradil novú spisovú zn. 32 Cb 105/2004 a predmetný spor sa tak v súčasnosti vedie pod touto spisovou značkou, čím porušovateľ umelo vytvára dojem, že ide o spor začatý v roku 2004.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd „vo veci nálezom rozhodol:

1. Slovenská republika v zastúpení Okresným súdom Košice II. postupom v konaní 32 Cb 105/2004 porušila základné ľudské právo pána P. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 200.000,- Sk ktoré je Okresný súd Košice II. povinný vyplatiť sťažovateľovi do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Porušovateľ je povinný sťažovateľovi nahradiť trovy súdneho konania.“

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 19. mája 2005 (Spr. 482/05, doručenom ústavnému súdu 30. mája 2005) okrem iného uviedol:

„Dňa 12. 3. 2002 podal sťažovateľ P. H. - H. ako žalobca na Okresnom súde Košice II žalobu proti žalovanému (...) o zaplatenie 475.000,- Sk s príslušenstvom z titulu neuhradenej kúpnej ceny za postúpenú pohľadávku. V návrhu na vydanie platobného rozkazu žalobca požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Žaloba bola zapísaná pod sp. zn. I Rob 584/02.

Dňa 3. 4. 2002 súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania. Dňa 22. 4. 2002 právny zástupca žalobcu súdu oznámil, že žalobca žiada o priznanie oslobodenia od zaplatenia súdneho poplatku.

Dňa 30. 4. 2002 bol spis predložený predsedovi senátu na rozhodnutie o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Dňa 31. 1. 2003 právny zástupca žalobcu opakovane žiadal súd o posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku.

Dňa 23. 9. 2003 predseda senátu predložil spis na rozhodnutie vyššej súdnej úradníčke. V ten istý deň súd priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 29. 10. 2003 súd vydal platobný rozkaz č. k. 1 Rob 584/02-21. Uznesením z 27. 2. 2004 bol platobný rozkaz zrušený pre nemožnosť jeho doručenia žalovanému.

Dňa 22. 4. 2004 bola vec prevedená do registra Cb a bola zapísaná pod sp. zn. 32 Cb 105/04. Dňa 14. 9. 2004 podal žalobca návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorý súd zamietol uznesením zo dňa 14. 10. 2004 č. k. 32 Cb 105/04-32. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 15. 11. 2004.

Dňa 10. 2. 2005 bolo vo veci nariadené pojednávanie na deň 24. 5. 2005.“

Ústavný súd konštatuje, že obsah súdneho spisu potvrdzuje údaje, ktoré boli uvedené vo vyjadrení okresného súdu. Z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 32 Cb 105/2004 ústavný súd ďalej zistil, že okresný súd na pojednávaní 24. mája 2005 vyhlásil rozsudok, ktorým žalobe sťažovateľa v celom rozsahu vyhovel a priznal mu náhradu trov konania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci a o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

a) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 105/04 ide o obchodný spor medzi sťažovateľom a žalovaným o odplatu za postúpenie pohľadávky. Žaloby tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne a skutkovo zložitú. Pri sústredenom postupe okresného súdu ju bolo možné uzavrieť bez zbytočných priet'ahov. Na právnu alebo faktickú zložitosť veci nepoukázal ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa.

b) Postup a úkony sťažovateľa v konaní žiadnym spôsobom neprispeli ku vzniku zbytočných priet'ahov ani nevedli k spomaleniu postupu okresného súdu.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v spore.

Pri hodnotení postupu okresného súdu ústavný súd zistil obdobia nečinnosti, ktoré mali vplyv na doterajšiu dĺžku konania a súčasne boli obdobia zbytočných priet'ahov,

ako aj obdobia, ktoré boli neprimerane dlhé so zreteľom na povahu procesného úkonu, ktorý bol okresný súd povinný vykonať.

Obdobím zbytočných prietáhov spôsobeným neprimerane dlhou dobou na vykonanie procesného úkonu okresného súdu je obdobie od podania žaloby 12. marca 2002 do 23. septembra 2003 (rozhodnutie o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov). Okresný súd 3. apríla 2002 vyzval sťažovateľa na úhradu súdneho poplatku napriek tomu, že sťažovateľ už v žalobe požiadal o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, na čo musel upozorniť právny zástupca sťažovateľa. Rozhodnutie o takejto procesnej otázke nemôže trvať viac ako rok a pol, čo vyplýva z predpokladov na oslobodenie uvedených v § 138 Občianskeho súdneho poriadku.

Dňa 29. októbra 2003 okresný súd síce vydal platobný rozkaz č. k. 1 Rob 584/02-21, ale toto rozhodnutie bolo uznesením z 27. februára 2004 zrušené pre nemožnosť jeho doručenia žalovanému. Dňa 22. apríla 2004 bola vec prevedená do registra Cb a bola zapísaná pod sp. zn. 32 Cb 105/04. Okresný súd na pojednávaní 24. mája 2005 vyhlásil rozsudok, ktorým žalobe sťažovateľa v celom rozsahu vyhovel a priznal mu náhradu trov konania. Z toho vyplýva, že od zrušenia platobného rozkazu uplynul rok a jeden mesiac bez prejednávania veci samej (na tom nemení nič skutočnosť, že okresný súd rozhodoval o návrhu na predbežné opatrenie, pretože rozhodovanie o tomto zabezpečovacom prostriedku zásadne okresnému súdu nebráni konať veci samej).

Stanovisko okresného súdu, v ktorom poukazuje na nadmernú pracovnú zaťaženosť sudcu, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, nemôže byť dôvodom na porušovanie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavuje všeobecný súd zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Ústavný súd z týchto dôvodov rozhodol, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 32 Cb 105/04 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 200 000 Sk, pričom pri jeho odôvodnení argumentoval tým, že: *„Vzniknutá právna neistota negatívne ovplyvnila moje majetkové a osobné pomery v dôsledku nezaplatenia tejto sumy som v hmotnej núdzi o čom svedčí aj tá skutočnosť, že som bol oslobodený od súdnych poplatkov.“*

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy spôsobenej zbytočnými prietahmi.

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu v konaní sp. zn. 32 Cb 104/05, berúc do úvahy, že sťažovateľ sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinil, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti a povahu prípadu vrátane pozície sťažovateľa sprevádzanej pocitom

neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania úspešného sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania 5 302 Sk za dva úkony právnej služby, ktoré považoval za účelne vynaložené trovy konania pred ústavným súdom, spolu s režijným paušálom za tieto úkony (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).